

**XX. državno Natjecanje iz hrvatskoga jezika
28. – 30. travnja 2015.**

četvrti (IV.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

100	
------------	--

Upute natjecateljima

1. Test se piše 90 minuta.
2. Prije rješavanja testa treba pažljivo ispuniti listić sa zaporkom (čitljivo i pravopisno točno).
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na bijelu i žutu omotnicu i na prvu stranicu testa.
4. Zadatke testa treba pažljivo pročitati.
5. Treba pažljivo slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati plavom ili crnom kemijskom olovkom na za to predviđena mjesta.
7. U testu nije dopušteno precrtavanje, ispravljanje i šaranje (ako postoje nedoumice pri oblikovanju točnih odgovora, treba se koristiti radnim papirom dobivenim od škole).
8. Da bi se priznali, odgovori trebaju biti napisani pisanim slovima.
9. Da bi se priznali, odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja test, radni papir i bijelu omotnicu treba staviti u žutu omotnicu koju treba predati članu Povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u test i pravo na pisanu žalbu.

Želimo Ti uspjeh na Natjecanju!

Državno povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Državnoga povjerenstva)

2. _____
(član Državnoga povjerenstva)

3. _____
(član Državnoga povjerenstva)

1. Prepiši pisanim slovima, prema pravilima o pisanju velikoga i maloga početnog slova, dijelove rečenica ispod crte otisnute velikim tiskanim slovima.

Hrvatski filozof Frane Petrić, po godini rođenja gotovo vršnjak _____

(ENGLESKE KRALJICE

_____, rođen je na otoku Cresu u doba kad je taj otok pripadao ELIZABETE PRVE)

_____. Kao desetogodišnji dječak sudjeluje sa (MLETAČKOJ REPUBLICI)

stricem Ivanom Jurjem, zapovjednikom galije, u _____ (RATU PROTIV TURAKA)

u našim i grčkim vodama. U Padovi je studirao medicinu i filozofiju. Bio je znamenit filozof i izrazit _____.

(ANTIARISTOTELOVAC)

(PLATONOVU FILOZOFIJU)

i bio član mnogih _____. Na poziv _____

(TALIJANSKIH AKADEMIJA)

(PAPE KLEMENTA OSMOGA)

dolazi u Rim. Pred smrt je zatražio da ga prime za člana _____,

(ZBORA SV. JERONIMA)

pri čemu je morao dokazati da je podrijetlom iz ilirskih krajeva te da poznaje hrvatski jezik. Pokopan je u _____ na rimskome brežuljku samo nekoliko

(CRKVI SV. ONOFRIJA)

stotina metara od Vatikana. Petrić je živio u vrijeme progona. Venecija je njegovoj obitelji stavila _____, ujak mu je optužen kao _____, a otac

(GRIJEH HEREZE)

(LUTERAN)

Stjepan, gradski sudac, osuđen je na izgon iz grada.

5	
---	--

5	
---	--

2. Napiši odgovor na praznu crtu.

Odredi dva optativa iz sljedećega teksta.

Dočeka ih je domaćin, sva posluga i natpis na kojemu je pisalo dobro došli. Držale su se zdravice s mnogo želja, s mnogo živjeli i mnogo grljenja.

odgovor: _____, _____

2	
---	--

3. Napiši odgovor na praznu crtu.

Prepiši tri složena glagolska vremena iz sljedećih rečenica.

Kad povorka bijaše na dnu sela, ljudi se bijahu trgnuli i na glas zazivali svece. Oko ljudi bi se okupila djeca pa potrčaše kroza selo za povorkom. Netko je zazvonio, ali se od crkvenog trijema začuše kletve. Nikola Sabljak otrči u župni dvor.

(Ivan Goran Kovačić, *Mladi proroci*)

odgovor: _____, _____, _____

3	
---	--

4. Napiši odgovor na praznu crtu.

Odredi u infinitivu tri nesvršena glagolska oblika iz sljedećega teksta.

Koliba Jože Kasuna naherila se podalje od sela Rt, na najvišem brežuljku; kao da ju je netko odgurnuo od seoskih kuća, da ih ne skvrni. Neprestano se na nju obaraše vjetar; i grane jela, raskrilivši se nad brvnarom, jednako su kao ruke, dragale slamnu strehu.

(Ivan Goran Kovačić, *Veliki osvjetnik*)

odgovor: _____, _____, _____

3	
---	--

5. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

Odredi glagolski prilog sljedećih glagola. Odgovore nije potrebno označiti naglascima i zanaglasnim dužinama.

A. pògledati _____

B. poglédati _____

2	
---	--

10	
----	--

6. Napiši odgovore na praznu crtu.

Izdvoji dvije imenice ženskoga roda iz sljedeće rečenice.

Stjepan i Marko ostali su dio momčadi dok se miris truleža širio iz brodske užadi iza njihovih leđa.

odgovor: _____, _____

2	
---	--

7. Napiši odgovore na pripadajuće mjesto u tablici.

Odredi padež, broj i rod podcrtanih riječi u sljedećemu tekstu.

Dok su Zrinjski i Frankopani na životu, pa gdje god oni živjeli, bili oni i u najdubljoj tamnici među najdebljim zidinama, uvijek će biti najveća pogibelj, velika grozota njegovu veličanstvu i državi. Kad ih ne bude, preplašit će se njihovi pristaše. Vjerujte mi, veleslavna gospodo, da se bez njih Hrvatska ne može ni maknuti.

(E. Kumičić, *Urota Zrinsko-Frankopanska*)

RIJEČ	PADEŽ	BROJ	ROD
zidinama			
pogibelj			
pristaše			
veleslavna			

4	
---	--

8. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

Napiši sljedeće riječi prema morfonološkome načelu.

A. društvo _____

B. ražalostiti _____

2	
---	--

8	
---	--

9. Na prazna mjesta u podcrtanim riječima upiši *ije/je* tako da riječi budu pravopisno točne.

Užad im se us__cala u ruke dok su na jednom d__lu grebena uz Zrmanju st__šnjeni između golemih kamenih gromada čekali pomoć, a iznad njih odjednom je s__vnula munja. Na obližnjim br__šcima jasno su se vidjeli st__govi.

4	
---	--

10. Napiši u sljedećim rečenicama slova *č* ili *ć* na prazne crte u riječima.

Na našim podru__jima __uvarku__a __eš__e služi kao ukrasna nego ljekovita biljka. Neki se sje__aju da je to biljka __ijim su sokom u djetinjstvu lije__ili uhobolju ili ošte__enje bubnji__a. Malo je poznato da je odli__na i u lije__enju opekline. __ak je neki lije__nici preporu__uju kao u__inkovito sredstvo u borbi protiv bakterija, a pomaže i kod živ__anih poteško__a.

4	
---	--

11. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

Koja je rečenica pravopisno točna?

- A) To se događalo 90.-ih godina prošloga stoljeća.
- B) Svakoga dana učim 4–5 sati.
- C) Studirala je 2002. – 2007.
- D) Javio se iz New York-a.

1	
---	--

12. Napiši odgovore na prazne crte.

Odredi koje su se glasovne promjene dogodile u podcrtanim oblicima riječi.

Bokci plakahu nad tom mišlju.

bokci: _____, _____

mišlju: _____, _____, _____

2	
---	--

11	
----	--

13. Označi naglascima i zanaglasnim dužinama sljedeće oblike imenica u genitivu množine.

RIJEČ	GENITIV MNOŽINE
lútak	lutaka
lùtka	lutaka

2	
---	--

14. Napiši odgovor na praznu crtu.

Odredi dva nesročna atributa iz sljedećih rečenica.

Zajesenilo iznenada. Dugačko zrcalo Kupe presvuklo se maglicom. Po krošnjama drveća visio je, žalosno kao suza, pokoji orošeni list.

(Ivan Goran Kovačić, *Smrt u čizmama*)

nesročni atributi: _____, _____

2	
---	--

15. Napiši odgovor na praznu crtu.

Odredi iz sljedeće rečenice dvije sintagme utemeljene na jakome upravljanju.

Raskrilio nad vatrom kaput, a onda iznad dimljive žeravice pekao krumpire s izrovanih krumpirišta.

(Ivan Goran Kovačić, *Smrt u čizmama*)

odgovor: _____, _____

2	
---	--

16. Napiši odgovor na praznu crtu.

Odredi kojoj vrsti neraščlanjenih rečenica pripada sljedeća rečenica.

Vozačima se govorilo o skliskim kolnicima. _____

1	
---	--

7	
---	--

17. Napiši odgovore na pripadajuće mjesto u tablici.

Odredi kanonski oblik podcrtanih riječi u sljedećoj rečenici.

Umjetnica najprije oblikuje glinu, zatim je oslikava, udubljuje i lagano grebe da bi na kraju trag meke otisnute glinene ploče postao samostalno likovno djelo.

RIJEČ	KANONSKI OBLIK
je	
grebe	
meke	

3	
---	--

18. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

Koja je od sljedećih riječi sinonim riječi *desnik*?

- A) alveolar
- B) dental
- C) labijal
- D) velar

1	
---	--

19. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

Odredi vrstu prenesenoga značenja podcrtanih riječi u sljedećim rečenicama.

- A) Ljerko, ti si srce moje. _____
- B) Pjenici su vječno treptanje u svijetu. _____
- C) Osijek je rekorder u darivanju krvi. _____

3	
---	--

7	
---	--

20. Napiši odgovor na praznu crtu.

Prepiši iz sljedećih stihova lekseme koji su u sinonimnome odnosu.

Šuti šuma kano raka pusta,
Ponad kojom vjerno stražu straže
Mrki divi, silni orijaši,
Stotinami desnica junačkih.

(August Harambašić, *Petar Svačić*)

odgovor: _____

1	
---	--

21. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

Odredi antonime podcrtanih riječi iz sljedećih rečenica.

A) Jučer su bili na vađenju arterijske krvi.

_____

B) Acetanilid i toluid nisu mogli biti uzrok mučnine jer imaju vrlo visoko vrelište.

_____

2	
---	--

22. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

Odredi točan oblik ponuđenih riječi u sljedećim rečenicama.

A) Poznati je odvjetnik _____ darovao gradskoj upravi.
svoj arhiv / svoju arhivu

B) Vratili smo se iz _____ muzeju.
posjeta / posjete

2	
---	--

23. Napiši odgovor na praznu crtu.

Odredi ktetik u sljedećoj rečenici.

Zadrani su prošli tjedan ugostili svoje riječke prijatelje, ali i goste iz Rima te iz daleke
Australije.

ktetik: _____

1	
---	--

6	
---	--

24. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

Odredi kanonski oblik pridjeva tvoren od sljedećih imenica.

- A) bacačica _____
B) lipa _____
C) čeljust _____

3	
---	--

25. Napiši odgovore na praznu crtu.

Odredi tri tvorbeni arhaizma u sljedećemu tekstu.

U Vinkovcima sam se počeo zanimati za umjetni obrt, a svršivši gimnaziju, došao sam kao suplent u Osijek pa sam počeo slikati kod Hötendorfa. Upisao sam se u tolika predavanja o umjetnosti da sam uzdrmao financijalno ravnotežje u svome budžetu. Prvu ponudu učinio mi je glasoviti kipar Antokolski, ali ponuda je bila premalena te je ne primih.

(prema: Iso Kršnjavi, *Pogled na razvoj hrvatske umjetnosti u moje doba*)

tvorbeni arhaizmi: _____, _____, _____

3	
---	--

26. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

Odredi vrstu podcrtanih dijalektizama u sljedećim rečenicama.

- A) To je moj mali škoj. _____
B) On je pravi bogatec. _____
C) Pred njima zdjela vrućeg krompira. _____

3	
---	--

27. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

Odredi eponime tvorene od sljedećih antroponima.

Francuski liječnik Joseph Ignace Guillotin izumio je _____,
engleski plemić Earl of Sandwich _____, a Levi Strauss poznati
odjevni predmet _____.

3	
---	--

12	
----	--

28. Napiši odgovore na praznu crtu.

Prepiši dva matronima iz sljedeće rečenice.

Sa mnom su u razred išli Maja Kuharić, Jasna Šimić, Marko Antolić, Lucija Klarić, Franjo Anić i Jozo Budić.

matronimi: _____, _____

2	
---	--

29. Napiši odgovore na pripadajuće mjesto u tablici.

Razvrstaj ekonime, oronime i hidronime iz sljedećega teksta.

Nakon prošlogodišnjega izleta u Požešku kotlinu članovi Planinarskoga društva *Željezničar* sljedeći će vikend opet poći u zapadnu Slavoniju, gdje će cestom koja vodi od Staroga Petrova Sela doći do kapele posvećene svetomu Vidu, koja se nalazi u središtu Oštrog Vrha. Ondje ćemo ostaviti automobile te ćemo se pješice uputiti padinama Požeške gore. Do najvišega vrha Maksimova hrasta ići ćemo šumskom stazom, a na nekoliko mjesta preko nabujala Vučjaka morat ćemo preko improviziranih mostova.

EKONIMI	ORONIMI	HIDRONIMI

3	
---	--

30. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

Kojoj vrsti imena pripada toponim Beč?

- A) egzonimima
- B) egzotizmima
- C) eponimima
- D) etnonimima

1	
---	--

6	
---	--

31. Napiši odgovore na pripadajuće mjesto u tablici.

Odredi u zadanim oblicima etnike toponima u tablici.

IME	N m. r. jd.	N ž. r. jd.
Čakovec		
Duga Resa		

2	
---	--

32. Napiši odgovor na odgovarajuće crte.

Odredi značenje podcrtanih frazema.

Nisam ga više mogla gledati kako gura glavu pod tepih. _____

Zašto se bunite pa pala vam je sjekira u med!? _____

2	
---	--

33. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

Koja je od sljedećih tvorenica tvorena sufiksom *-anin*?

- A) Bračanin
- B) Đakovčanin
- C) Puljanin
- D) Rabljanin

1	
---	--

34. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

Rastavi na tvorbene sastavnice sljedeće riječi.

- A) Novogradišćanka _____
- B) rukomet _____
- C) predvorje _____

3	
---	--

8	
---	--

35. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

Odredi točan oblik pokrata navedenih u zagradama u sljedećoj rečenici.

Poznata novinarka _____ (HINA) objavila je da su stručnjaci u američkoj _____ (NASA) uspjeli spasiti satelit.

2	
---	--

36. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

Koja je od sljedećih polusloženica pleonazam?

- A) društveno-ekonomski
- B) financijsko-upravni
- C) gospodarsko-politički
- D) obrazovno-edukacijski

1	
---	--

37. Napiši odgovore na praznu crtu.

Izdvoji četiri pokazne zamjenice iz sljedećega teksta.

Bilo bi zdravo dobro, kad bi se našo kogod, šta bi sve te razlike med divanom i pisanjom kod Bunjevaca skupijo i sredijo, kako edno učenjačko dilo zaktiva, pa tako sređeno otrukovo u kakom listu, el možbit knjižici, kako bi se sav naš svit mogo s otim upoznat. U ovom napisu ja bi tijo pokast samo nikalko slučajova od ti razlika med divanom i pisanjom.

pokazne zamjenice: _____, _____, _____, _____

4	
---	--

38. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

Napiši umanjnice podcrtanih glagola u sljedećim rečenicama.

A) Modrić je skinuo gips, ali vidno šepa i neće biti spreman za Zagreb.

_____

B) Mateo sad ima četrnaest godina i više ne drijema na zabavama.

_____

2	
---	--

9	
---	--

39. Napiši odgovore na pripadajuće crte.

Odredi dijelove leksikografskoga članka.

LÍST *m* [mn *listovi*] ‘1. *bot.* organ viših biljaka koji obavlja asimilaciju i transpiraciju, 2. lisnat, tanak četvrtast komad neke stvari, 3. pismo, 4. isprava ispisana na listu papira, 5. *anat.* stražnji mesnati dio potkoljenice, 6. *zool.* (*Solea vulgaris*) morska riba koštunjača iz porodice listovki’

LÍST

m [mn *listovi*]

2. lisnat, tanak četvrtast komad neke stvari

_____

_____

_____

3	
---	--

40. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

Tko je uz Andriju Jambrešića sastavio četverojezični rječnik hrvatskoga jezika?

A) Antun Mažuranić

B) Franjo Sušnik

C) Ivan Broz

D) Jakov Užarević

1	
---	--

41. Napiši na praznu crtu dva sinonima leksema *gazofilacij*.

odgovor: _____, _____

2	
---	--

42. Napiši odgovore na praznu crtu.

Izdvoji iz sljedećega teksta tri historizma.

Znam da nemaš ni krajcara, ali mi moraš donijeti tri oke vina. Oduzi ga gore u ambar pa ga stavi u onaj drveni lagav dok ne dođe financ da provjeri.

odgovor: _____, _____, _____

3	
---	--

9	
---	--